

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Wierchowski Romuald

T: M-451/1082 Som...

Rypim ARK

I./1. Relacja k. 6 s. 1-7

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora k. 2 s. 1-4

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora k. 1 s. 1

II. Materiały uzupełniające relację —

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora k. 1 s. 1

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....
.....
.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 5

VI. Fotografie brak

I/1. Relacja - Wierschowski Romuald

1. Relacja - notatki z rozmowy Stanisława Suszyńskiego przeprowadzone z Romualdem Wierschowskim 11.09.1974r., hierokop. oryg. ręk. k. 1 s. 1
2. Relacja o działalności kompirowej Romualda Wierschowskiego spisane przez Stanisława Suszyńskiego p na podstawie rozmowy przeprowadzonej 10.10.1991r., rękopis hierokop. k. 1 s. 2-3
3. Relacja spisane przez Romualda Wierschowskiego 4.01.1992r. o działalności własnej i ojca Stanisława, rękopis, oryg. k. 4 s. 4-7

8. VI.

Romualda Kienchońskiego ur. 1923r. zamieszkałego w Rypinie ul. Bojowników PPR, dyrektora Liceum Ogólnokształcącego w Rypinie.

w czasie okupacji stałego mieszkańca Chrostkowa pow. rypińskiego.

Relacje na podstawie przesłuchania 11 września 1974r. oprowadził i spisał Stanisław Suszyński.

1) Konspiracja w Chrostkowie pow. rypińskiego.

w Chrostkowie pow. rypiński istniała polska organizacja konspiracyjna, która utrzymywała kontakty z Lipnem.

Niezależnie od niej istniała siatka konspiracyjna związana z osobą plut. rez.

Romana Giblewskiego, miotła reżimowo-urzędniczego z Chrostkowa, jako komendanta i miała kontakty z Rypinem.

3) Członkowie Armii Krajowej w gm. Chrostkovo.

- ✓ Roman Giblewski komendant placówki AK Chrostkovo
- ✓ Franciszek Ostrowski z Chrostkowa, ~~komendant placówki AK Chrostkovo~~
- ✓ Bolesław Dietrich z Nowej Hsi, rolnik Juraj
- ✓ Aleksander Kopczyński ze Stalmiera,
- ✓ Henryk Kopczyński s. Stanisława ze Stalmiera, nauczyciel, ppom. na WP, działacz ZHP, pl, kierownik publicznej szkoły powszechnej w Nowej Hsi.
~~Antoni Kosiński z Chrostkowa, komendant~~ ~~6-tych~~ ~~rypiński~~
- ✓ Konstanty Krasinowski z Chrostkowa,
- ✓ Mieczysław Madolski ze Stalmiera,
- ✓ Mieczysław Świądecki, ziemianin z Nowej Hsi.

3) Likwidacja donosiciela z Chrostkova.

w lecie 1944r. żołnierze AK wykonali wyrok śmierci na donosicielu niemieckim Polaku K. rolniku z Chrostkova.

R. Kienchoński nie podał nazwiska donosiciela.

Rypin, 11 września 1974r.

Stanisław Suszyński „Hitokł”

Notatka S. Suszyńskiego.

Romuald Kienchoński odmówił złożenia wspomnień względnie relacji, uszczęplając swoją przynależność do konspiracyjnej organizacji - Armii Krajowej.

Stanisławowi Suszyńskiemu znana jest okupacyjna przynależność rodziny R. Kienchońskiego z Chrostkova i jego samego do Armii Krajowej, oraz że przed unifikacją z AK należała też do konspiracyjnej organizacji.

Rypin, 11 września 1974r.

Stanisław Suszyński „Hitokł”

Karta ze Spisów imię Suszyńskiego

Reunald Mirelcowski, syne Haima i Mariamy z d. Ostrowskiej
ur. 1923 r. w Chrochowie gm. Chrochów, pow. rycki, przybiciu ryckim -
miej. kłódki, emigracyjny nauczyciel, obecnie w Rybniku, Pułaskiego 24 m 2, tel. 35-39.

Relacje Spisano 10 października 1941 r.

Reunald Mirelcowski urodził się w rodzinie żydowskiej w Chrochowie i do latych 1938 r. pracował
w gospodarstwie rolnym w rodzinie rodziców w Chrochowie z ujemnymi procentami, gdy też wy-
szedł z rodziny i był przynajmniej w szkole w Głuchem. Z przynajmniej jedną żoną, Mariamą,
i po powrocie z uch. od latych 1938 r. pracował jako projektant w gospodarstwie rolnym
w Chrochowie, ul. 15-16, w Chrochowie gm. Chrochów. Pracował tam
Był pracownikiem w Chrochowie, ul. 15-16, w Chrochowie gm. Chrochów. Pracował tam
miał jako nauczyciel, nie wykładał w szkole, raczej uczył dzieci w domu pod-
czasem w Rybniku, pow. Lipnowski. Haima i Mariama uczyli się w domu
przed powojennymi wyjazdami do Rybnika. Haima był z zawodu SGT i rybakiem
w rybniku, także w Rybniku - najpierw z Haimą, potem jako nauczyciel w szkole
w Rybniku, w Rybniku, potem w inop. wyjechał do Rybnika o nie wiem od 1938 r. do
Chrochowa był dyrektorem liceum w Rybniku.

W latach 1920. byli członkami Komsomolu. Haima i Mariama Mirelcowski
(Komsomol) był członkiem w czasie latych 1920. i należał do Komsomolu, był
odpowiedzialny za pracę w Komsomolu. Do powrocie z wojny był działaczem Komsomolu
w Rybniku i gm. Chrochów. Z przynajmniej 1938 r. do 1940 r. w 242,
Haima i Mariama Mirelcowski, z przynajmniej 1938 r. do 1940 r. w 242,
Haima i Mariama Mirelcowski, z przynajmniej 1938 r. do 1940 r. w 242.

Reunald Mirelcowski został (z przynajmniej 1938 r. do 1940 r. w 242) przez
Głuchem (Komsomol) Komsomol 242 Chrochów, a później AK 242 Chrochów
miał i posiadał. Haima i Mariama

W 242 AK pełnił obowiązki kierownika, kierownika i kierownika Komsomolu,
w Rybniku, Janowie i Chrochowie. Wszedł także do Komsomolu. Haima i Mariama
miał i posiadał. Haima i Mariama

Przed 1938 r. w 242. S. 1938. w Rybniku. Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, a od końca maja 1943 r. także przez Komsomol 242 Chrochów.
Komsomol 242 Chrochów.

W Rybniku Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama

W Rybniku Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama

W Rybniku Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama

W Rybniku Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama

W Rybniku Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama

W Rybniku Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama
Komsomol 242 Chrochów, Haima i Mariama

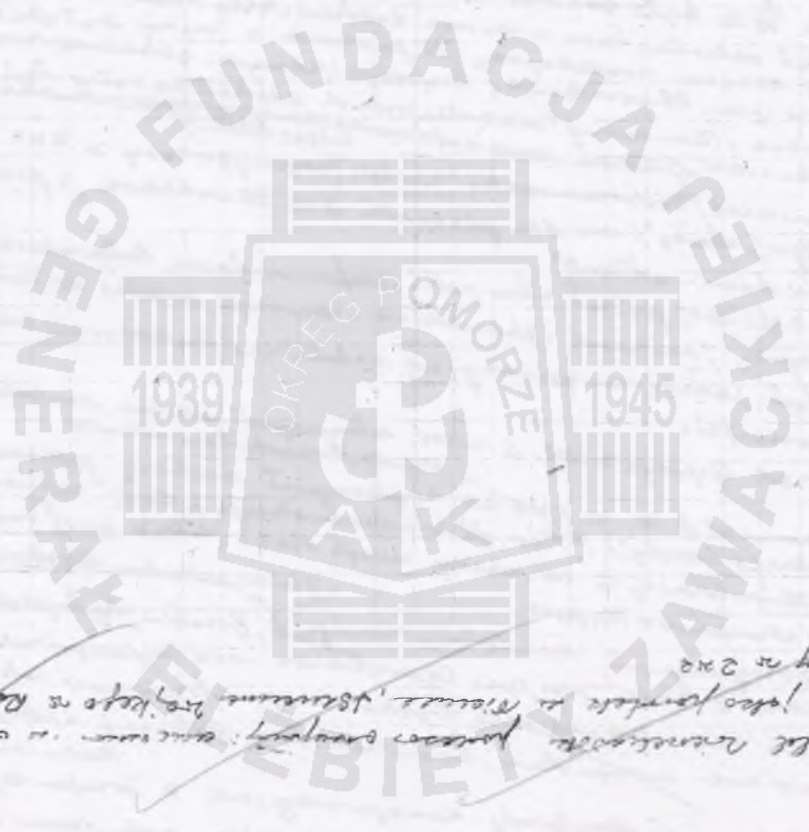

Jako osadnik TZR działającego po zakończeniu okupacji i wstąpieniu

- Stanisław Sykorski z Nowej Wsi ✓
- Jan (?) Ostrowski z Chorotkowa ✓

Za meldki w Chorotkowie i Forcie Ostrowski, dowiadaliśmy się bliżej Jan Karolki syn Aleksandra z Chorotkowa kandydatem nr 3 który współpracował z Płk B P z Bylina i przyczynił się do dwóch listów adresowanych Polakom, osadnikom TZR.

Naprawdę nie wiem że może dosługuje w sprawie wstąpienia korespondencyjnego odpowiadając również miejscu 7291166, który dosięgnął do brni 10/25 ✓ myślał w fm Chorotkows. Jednocześnie o tym nie było wiele wie.

Kancelaria Regionalna...
 adres: ul. ...
 80-100 Bydgoszcz

Romuald-Stanisław Wierzchowski
87-500 Rypin
Nowe-Osiedle 24/2
telef.3639

Rd. M-451/10p21

4,

L.dz. 19/1A/192

upr. 15.01.92.

Wierzchowski Romuald ur.8czerwca 1923r w Chrostkowie, powiat Ryplin syn Stanisława i Marianny z Ostrowskich.Ojciec był rolnikiem posiadał własne gospodarstwo rolne.Należał do POW, a następnie jako ochotnik służył w Legionach.Brał udział w rozbrajaniu Niemców, walkach z Ukraińcami, obronie Lwowa, Przemyśla, wojnie z bolszewikami, był uczestnikiem powstań śląskich.Odznaczony 3-krotnie Krzyżem Walecznych i innymi odznaczeniami+ obrońcą Lwowa i Przemyśla.itp

Był podoficerem WP.Był wielbicielem Marszałka Piłsudskiego, a mały portrecik "Wodza" zajmował poczesne miejsce na ścianie. W działalności politycznej był sympatykiem ruchu ludowego oraz spółdzielczego, pełnił przez wiele lat funkcję członka zarządu i skarbnika Gminnej Kasy Spółdzielczej w Chrostkowie. Działal również w kółku rolniczym.

Podczas okupacji był jednym z organizatorów konspiracji na terenie gm. Chrostkovo.Pierwsze kontakty w początkach 1940 r nawiązał z obwodem Lipno.Przypominam sobie, że pierwsze kontakty utrzymywał z p.Jaglińskim, który ukrywał się w Janiszewie, gm.Chrostkovo/↓ km./ u szwagra Dykowskiego. P Jagliński pracował przed 1939r w policji w Lipnie/. U ojca mieściła się skrytka kontaktowa. Na przełomie 1942r placówka Chrostkovo została podporządkowana pod obwód Ryplin zgodnie z podziałem organizacyjnym. Pseudonim konspiracyjny ojca " Kłos".

W styczniu 1945r kiedy wkroczyła armia czerwona został przez NKWD zatrzymany i przesłuchiwany.Podczas przesłuchań wypytywano czy należał do organizacji konspiracyjnej, kontakty Polaków z Niemcami, udział w wojnie itp.Po kilkunastogodzinnym przesłuchaniu powrócił do domu.Wspominając czasem te chwile stwierdzał, że tylko znajomość języka rosyjskiego uchroniła go od dalszej izolacji, a nawet zsyłki.Matka, która żyje /93lata/miała 2 braci Józef i Stefan Ostrowscy brali udział w pierwszej wojnie światowej w Wojsku Polsk. Stefan był pilotem, pozostał jako zawodowy oficer - por. zginął w wypadku samolotowym w 1924r.w Poznaniu.

Do 1937r uczęszczałem do szkoły podstawowej w Chrostkowie, gdzie ukończyłem 7 oddz.Do wybuchu wojny uczęszczałem do gimnazjum ogólnokszt.w Wymyślinie, otrzymując promocję do klasy trzeciej.

Niemcy w 1939r w listopadzie zorganizowali przy Urzędzie Gminy zorganizowali ekipę budowlaną do której zostałem przymusowo wcielony.W maju 1941r zostałem wywieziony na roboty do Gdańska i pracowałem w stoczni "SCHICHAU" w stolarni.

Pewne doświadczenie w zakresie obróbki drzewa posiadałem dlatego zostałem zatrudniony w stolarni, która przygotowywała pewne elementy do stoczni.Mieszkałem w lagrowym baraku, gdzie na jednej sali przebywało nas 40.Warunki pracy i życia bardzo przykre i ciężkie.Sroga zima 1942r dała się mocno we znaki.Obóz-lagier był izolowany, a wstęp za przepustkami.

Niemcy byli bardzo łasi na artykuły pierwszej potrzeby. Za tytoń włóściach, który udawało się przewozić z okolic Sztumu, Kwidzyna, gdzie pracowało dużo Kol.Kol, z rodzinnych stron można było otrzymać urlop na sobotę i niedzielę .O ile majster otrzymał "wałówkę" przywiezioną z domu jego stosunek się zmieniał.

Po wypadku w trakcie pracy, mocnym skaleczeniu i stłuczeniu prawej nogi zostałem w kwietniu 1942r warunkowo zwolniony do domu. Po wyleczeniu rany zgłosiłem się do biura pracy, która skierowała mnie do pracy w gospodarstwie rolnym u Niemca Wojke Adolfa w miejscowości Adamowo, gm.Chrostkovo.Z pewnych względów wolałem zostać bliżej rodziny.

dotyczy łakise ojca Stanisława
ps "Kłos"

2 5
Do pracy konspiracyjnej w ZWZ-AK zostałem wciągnięty w styczniu 1941 r przyjmując pseudonim "SKAUT".

Przysięgę odebrali ojciec pseudonim "Kłos" i p. Jagliński /pseudonimu nie pamiętam/. Jak już pisałem p. Jagliński ukrywał się u siostry Dykowskiej w Janiszewie gm. Chrostkowo. W tym czasie skrytka kontaktowa była w Janiszewie i tam jako łącznik po otrzymywałem korespondencję.

W początkowym okresie konspiracji był system trójkowy, a wtajemniczenie było ograniczone. Moja działalność jako łącznika polegała na pobraniu korespondencji i przekazaniu do "Kłosa".

W tym też czasie w marcu 1941 r zwerbowałem do pracy Franciszka Ostrowskiego, który przyjął pseudonim SEP.

Do końca 1942 r na terenie Chrostkowa działały dwie placówki, jedna zorganizowana przez Lipno, druga przez Rypin.

Zgodnie z podziałem organizacyjnym, placówka Chrostkowo została podporządkowana pod obwód Rypin.

W 1941 r w maju zostałem zabrany na przymusowe roboty do Gdańska, nie traciłem kontaktów z konspiracją. Co dwa miesiące była możliwość otrzymania urlopu i przyjazdu do domu.

Gdańsk i jego okolice były terenem pracy przymusowej Polaków, a przeważnie z pow. Lipno, Rypin, Brodnica, Wąbrzeźno.

Ta ogromna liczba Polaków pozbawiona była wszelkiej orientacji politycznej, wiadomości z frontów, rozwoju ruchu oporu w kraju i z zagranicy.

Władze hitlerowskie w 1942 r wezwały Polaków do podpisywania niemieckich list narodowościowych zwłks "Wolkslisty", rozprowadziłem ulotki, w których pamiętam były napisane mocne słowa: Żaden Polak nie zhańbi się podpisaniem Wolkslisty.

W spotkaniach, kontaktach z "ziomkami" informowałem o sytuacji politycznej, zwracałem uwagę na zachowanie godności i honoru Polaka.

Jak już wspominałem po 11 miesięcznym pobycie w Gdańsku powróciłem do Chrostkowa i w czerwcu 1942 r zostałem skierowany jako robotnik rolny do pracy u Niemca Wojke Adolfa, w miejscowości Adamowo, gm Chrostkowo. Pracując u Wojkego, który należał do SS i pełnił funkcję gminnego przywódcy, a jednocześnie był sołtysem mogłem zbierać pewne informacje. Miałem możliwości ostrzec wielu Polaków o zamiarach Niemców, przyjąć pomocą przy obowiązkowych odstawach produktów rolniczych, o terminach "branek" na przymusowe roboty.

Sam Wojke był półanalfabeta, potrafił się jedynie podpisać, a dokumentację prowadził, córka z żoną i w niektórych sprawach

5 3 6

dotyczących technicznej obsługi zapisów pwierzali mnie, ~~te czynności~~
Posiadałem ~~stare~~ dostateczną znajomość języka niemieckiego.

W tym też czasie kiedy na lii linii Płock - Rypin została
przerwana łączność /wsypa w Sierpcu/ wszystkie meldunki przecho-
dziły przez Lipno- Chrostkowo. Dowożąc mleko ze złówni Chrostkowo
do mleczarni Rypin, ~~Dowożąc mleko~~ otrzymywałem "paczki żywnościowe"
M18 ✓ od Romualda Giblewskiego ps "Długi", które dostarczałem do
M18 ✓ B. Strzeszewskiej w Rypinie, której mąż był wtajemniczony, a pracował
M18 ✓ w Urzędzie Gminy Chrostkowo. Otrzymywałem też korespondencję od
Edwarda Krajnika, który pracował w sklepie spożywczym .
Pseudonimów wyżej wymienionych nie pamiętam.

Przenosiłem też korespondencję od "Długiego" do Nowej
M18 ✓ Wsi do Bienkowskiego "Szpak", Stanisława Dykowskiego w Chojnie
M18 ✓ Aleksandra Kopczyńskiego w Stalmierzu.

Przeprowadzałem, a raczej przewoziłem z Rypina na "kwa-
✓ terę" do "Szpaka" i Dytrycha w Nowej Wsi delegatów z obwodu
Rypin.

W tym też czasie spotykałem się z "Witoldem" Stanisławem
M18 ✓ Suszyńskim, który pracując jako kominiarz przekazywał meldunki.

Oprócz powyższego zajmowałem się zbieraniem informacji
o Niemcach, ich stosunku do Polaków, kontaktami z Polakami itp.

Przeprowadziłem rozeznanie kto z Niemców posiada broń
i jaką. Dokonałem spisu mężczyzn posiadających przeszkolenie woj-
skowe i podoficerów. Robiłem szkice, plany rozmieszczenia posteru
runku żandarmerii. Rozprowadzałem ulotki przeciw przyjmowaniu
"Wolkslisty". Zajmowałem się zbieraniem i gromadzeniem środków
opatrunkowych i lekarstw.

W miarę możliwości uczyłem się oraz w pięciu rodzinach
polskich uczyłem dzieci pisania i czytania. /Sarnowski, Ostrowski,
Ciborski, Wojciechowski/, Piasecki/

Gdy w styczniu 1945 r. nadchodziła ofensywa radziecka,
a Niemcy czynili przygotowania do ucieczki, Wojke zobowiązał
mnie do wyjazdu jako woźnicę z jego rodziną. Postanowiłem pozostać
M18 ✓ Przez 5 dni ukrywałem się u K. Ciborskiego i Brzezińskiego na
Marmanie K/ Nowej Wsi. Zorganizowano poszukiwania, ale czas naglił,
trzeba było samemu ~~uciec~~ chronić się.

4 7.

Z chwilą organizacji życia administracyjnego przez dwa miesiące pracuję w Urzędzie Gminy Chrostkowo, a następnie za namową p. Zofii Kraśnickiej byłej wychowawczyni, ówczesnej kier. szkoły podstawowej w Chrostkowie zgłaszam się do pracy w szkole. W powiecie rypińskim w tym czasie były ogromne braki, a uczniowie których uczyłem na egzam. wypadli dobrze. Zmusiły mnie też warunki materialne, dwóch braci młodszy poszło do szkoły średniej.

W 1946 r. zdaje w Toruniu egzamin z zakresu gimnazjum ogólnoksz-
-wtdy miała matura. W latach 1945/46 pracowałem w Somsiorach, Załem
pow Rypin. W 1947r starałem się o przyjęcie do Akademii WF. w Warszawie,
ale odpadłem na badaniach lekarskich.

W 1947 zostaje przeniesiony do szkoły podstawowej Nr 2
w Rypinie. Kwalifikacje zawodowe pedagogiczne zdobyłem w 1949 r.

W 1950r ożeniłem się biorąc za żonę Reginę Głowińską-nauczycielkę,

W latach 1945-50 pracuję w ZHP pełniąc funkcję Kom. Hufca (pkm)
Rypin oraz z-cę Kom. Ośrodka w Rypinie. Wakacje spędzałem z młodzieżą
na obozach. Pracowałem również we "Wici". Na skutek inwigilacji przez
SB, kilkukrotnych przesłuchaniach zmuszony jestem w 1950 r porzucić
pracę w ZHP.

W 1952 r. powierzono mi obowiązki kier. szkoły podstaw Nr 1
w Rypinie. Pracując zawodowo kontynuuję studia na UMK w Toruniu
i w 1957 r. uzyskuje stopień mgr historii.

W latach 1960-1972 pracuje w administracji szkolnej jako
podinspektor szkolny. W 1972 r. zostaje przeniesiony do Liceum Ogólno-
kształcącego w Rypinie, gdzie powierzono mi obowiązki dyr szkoły.

Na emeryturę przeszedłem w 1984 1984r.

W związku z powyższym i dość lakonicznym opisem nasuwają
się pewne osobiste odczucia i refleksje.

Wiele rzeczy uleciało z pamięci, a przede wszystkim
pseudonimy, dużo osób odeszło na wieczną służbę, wielu zostało
wysłanych do Rosji/St. Suszyński/, wielu aresztowanych i przetrzy-
mywanych przez tygodnie, przy tym bitych i katowanych przez SB.
/ Ostrowski, St. Dykowski /.

Można po tym wszystkim postawić pytanie-dlaczego tak
późno? Złożyło się na to dużo przyczyn i czynników, a jednym
z nich były stosowane represje do AK, prowadzenie inwigilacji,
utrudnianie życia. Miałem czasem wszystkiego dość, potrzebowałem
spokoju, miałem żonę i dzieci.

Rypin 4 stycznia 1992r

Łonad

1/2. Dokumenty - Wierchowski Romuald:

1. „Oświadczenie świadka Suszyńskiego
Stanisława z 4.02.1991 r. wraz
z uzupełnieniem z 19.12.1991,
kserokop.

k. 23. 1-4

Stanisław Surszyski

Rypin

dnia 4 lutego 1991 r.

87-500 Rypin
ul. Kościelna 7/9m.40

imię, nazwiska, pseudonim i adres
składającego oświadczenie
(dla mężatek nazwisko panieńskie)

OŚWIADCZENIE ŚWIADKA

Ja, uczestnik (czka) — (wymienić formację, ugrupowanie, jednostkę, nazwę obozu, więzienia itp. — od — do)
Zmieszka Wajki Zerejny - Armii Krajowej 2.4.2 - AK
od 24 marca 1944 r. do 23 stycznia 1945 r. do czasu ukończenia

świadomy odpowiedzialności za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów, legitymujący (a) się
dowodem osobistym (innym dokumentem), seria i numer DB 1121394
wystawnionym dnia przez Główny Urząd Miasta Rypina
oświadczam, że Ob. Romuald Wierchowicki syn (córka) Stanisława
urodz. dnia 8 czerwca 1923 r. w Chrostkowie pow. ryp.ński

jest mi znany (a) osobiście jako uczestnik (czka) — wymienić formację, ugrupowanie, jednostkę, nazwę
obozu, więzienia itp. oraz okoliczności, z jakimi świadek zetknął się z otrzymującym (cą) oświadczenie
i czasokres od — do) Z. Romualdem Wierchowickim „skautem” kontak-
towal się osobiście w latach 1944-1945 w 1090 oddzielnym
celu w Chrostkowie pow. ryp.ński w Pałacu pał. ryp.ński
w celu pomocy w sprawie 1939-1945 w sprawie 1945
Niemca Wojtko.

Wyżej wymieniony (a) posiadał (a) pseudonimy (y) „Skaut”
stopień wojskowy .. pełnił funkcję „szefka”
oraz brał udział w następującej działalności zaliczanej do uprawnień kombatanckich (wymienić jej rodzaje,
miejsowości, czasokresy itp.) Romuald Wierchowicki był uczestnikiem w Placu
2 x 2 - AK Chrostkowie, Obwód 222 - AK Rypin w okresie 1944-1944 r.
wykonywał rozkazy i polecenia p.o. Romana Gillewskiego p.o. szefa
Komendanta Placu 222 - AK Chrostkowie i p.o. Tadeusza Fijałki
p.o. „Tomasa”, Komendanta Obwodu AK Rypin. Pełnił, meldunki Kompi sa-
cyjne przekazywał „Skautów” na kontakcie Kompi sacyjny 222 - AK
zickan zwanym id Stanisławem Fiedorowiczem w Chrostkowie.
Inną, że Romuald Wierchowicki utrzymywał kontakty Kompi sa-
cyjne z kwaterami Kompi sacyjnymi dla oficerów z Komend Obwodu
222 - AK Olsztyn i Obwód 222 - AK Rypin, z oficerami z Kompi sa-
cyjnej Chrostkowie i Andrzeja Bieńkowskiego „Szefka”, Mieczysława
Strzickiego, utrzymywał też kontakty Kompi sacyjne z Tadeuszem
Dytrychem, mieszkancom Nowej Hali.

Wyżej wymieniony był represjonowany (a): wymienić jej rodzaje, miejscowości, czasookres, organy represjonujące (nazwę), z jakich powodów itp. ....

nie był

Jeśli świadek jest członkiem organizacji kombatanckiej powinien podać jej nazwę, wpisać numer legitymacji członkowskiej, datę jej wydania, przez kogo .....

Czy świadek posiada uprawnienia kombatanckie; podać kiedy i przez kogo przyznane, nr legitymacji, (zaświadczenia), datę wydania .....

Zaświadczenie Kombatanckie nr 194392, Janina Kuczyńska, 230 k/D, Miejsce Pamięci, Łódź, 6 lipca 1976 r.

Stanisław Suszyński - świadek

własnoręczny podpis

Pracownik do zadań specjalnych Komando Szary 222-AP Pomorski Komenda obwodowa 222-AP Rybnik "Stanisław Suszyński" "Witold" syn Leona i Cecylii, 1932 r.

Rybnik, dnia 5 marca 1991 roku

potwierdzam wiarygodność podpisu świadka

.....
imię i nazwisko, funkcja

Łódź, Miejsce Pamięci

*Zaświadczenie
Zaświadczenie nr 194392, Janina Kuczyńska, 230 k/D, Miejsce Pamięci, Łódź, 6 lipca 1976 r.
jest własnym Św. J. Łódź, Miejsce Pamięci, Łódź, 6 lipca 1976 r.
Komando Szary 222-AP Pomorski ob 24 marca 1941 r. ob
23 sierpnia 1945 r. Toruń, obwodowa Rybnik, 1932 r.*

.....
miejscowość, data

KOMISJA

Stanisław Suszyński ps. „Hitold”
Rypin ul. Kościuszki 7/9 m.10
Tel. 25-73

Rypin, 19 grudnia 1991r.

Uzupełnienie

Oświadczenia świadka Stanisława Suszyńskiego złożonego dla Romualda Hieradzkiego, wystawionego 4 lutego 1991r. w Rypinie.

Ja, Stanisław Suszyński, syn Leona i Cesławy z Dobobini-
stich, urodzony 15 kwietnia 1925r. w Rypinie z zawodu kmi-
niarz i nauczyciel szkoły średniej, wykształcenie wyższe, magister
filozofii, obecnie emeryt, świadomy odpowiedzialności samej za
prawdliwość podanych niżej przez mnie faktów

Oświadczenie

1. Jestem żołnierzem Związku Walki Zbrojnej - Armii Krajowej
(ZWiZ-AK) od 24 marca 1941r. do 23 stycznia 1945r. tj. do
momentu aresztowania mnie przez sowieckie służby bezpie-
czeństwa NKWD, ps. „Hitold”.

Zaproszony zostałem w Dobobyniu n/Dro. przez Zygmunta
Langoskiego, ówczesnego komendanta Placówki 252 Dobobyn
n/Dro, Obwód 242 Rypin. Komendantem Obwodu 242 był
por. piech. st. Marian Borczyński ps. „Bolesław”, kolejnymi
komendantami obwodu 242-AK Rypin byli: kpt AK Antoni Zielinski,
pseudonim „Kruk”, por. rez. piech. Tadeusz Kowalski ps. „Tomasz”,
wymienionych powyżej komendantów znałem i kontaktowałem
się z nimi w sprawie organizacji konspiracyjnej.

2. W ZWiZ-AK pełniłem obowiązki łącznika do zadań specjalnych
w Komórce Łączności i Kwateryunku wkomponowanej przez Komendę
Okresu ZWiZ-AK „Pomorie” - por. art. rez. Henryka Góttmachera
ps. „Michał”, „Michał Duży” i Józefa Grusza ps. „Józef”, Stanisław
Kpt piech. st.

Z por. H. Góttmacherem i kpt J. Gruszą kontaktowałem się
osobiście.

Komórka Łączności i Kwateryunku ZWiZ-AK zlokalizowana
w Placówce Szeregów n/Dro, rejon Dobobyn n/Dro, obwód Rypin,
obsługiwana Komendą Okresu ZWiZ-AK „Pomorie”. W ten dzie-
łalności Komórki Obwodu ZWiZ-AK Rypin, Brodnica i Nowe Miasto
z Inspektoratu Rejonowego ZWiZ-AK Brodnica, obwód Lipno z
Inspektoratu Rejonowego Kłodzka oraz obwód Zgorniešno
z Inspektoratu Rejonowego Górnego.

Skład Komórki Łączności i Kwateryunku d/z specjalnych:

Komendant: Lucjan Dobobiniński ps. „Cezary”, „As”
członkowie:

Jan Grajkowski ps. „Tadeusz”, „T42”

Kazimierz Grajkowski ps. „Lazik”

Tadeusz Spodniawski ps. „Zbigniew”

Stanisław Suszyński ps. „Hitold”

1/3. Inne materiały dokumentacyjne
- Wienclowski Promulad:

1. „Zasmiadzenie nr 119/32” Tumbajji
z 27.11.1932, kop. mpis k. 1 s. 1

Toruń 27.11.92 r.

Ldz. 1223/A/92

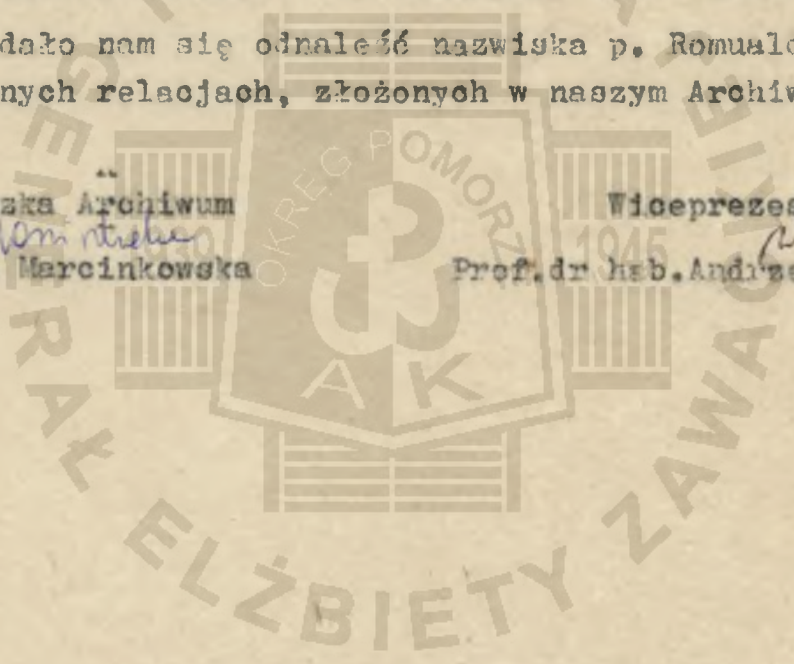
Z A Ś W I A D C Z E N I E nr 119/92

Fundacja "Archiwum Pomorskie AK" w Toruniu zaświadcza niniejszym, że w zasobie naszego Archiwum znajduje sięteczka osobowa Romualda Wierzchowskiego sygn. M-451/1082, zawierająca własną relację R. Wierzchowskiego oraz oświadczenie świadka, Stanisława Suszyńskiego /łącznik d/s specjalnych Obwodu AK Ry-pin/. W/w dokumenty są identyczne z dokumentami będącymi w posiadaniu Okręgowej Komisji Weryfikacyjnej AK w Toruniu.

Nie udało nam się odnaleźć nazwiska p. Romualda Wierzchowskiego w innych relacjach, złożonych w naszym Archiwum.

Kierowniczka Archiwum
Hanna Marcinkowska
mgr Hanna Marcinkowska

Wiceprezes Fundacji
1945
Prof. dr hab. Andrzej Tomczak

III/1. Materiały dotyczące rodziny
Więchowickiego Romualda:

1. Leg. nr 5113 odznaki „Gwarda Przemysła”
nadanej Więchowickiego Stanisławowi
(ojcu) 11.04.1930, kserokop. oryg. k. 1 s. 1-2
2. „Zasmiadzenie” Więchowickiego
Stanisława wydane przez 8. kompanię
7. p.p. Legionów, kserokop. k. 1 s. 3

5113

Wierachowski Stanisław

otrzymał odznakę „Gwiazdę Przemysła”, nadaną
mu przez Gminę wolnego król. miasta Przemysła,
za dzielną obronę Przemysła i Ziemi Przemyskiej
w datach od 1. listopada 1918 r. do 16. maja 1919 r.

Przemysł, dan 11 kwietnia 1920.

Za komitet wojskowo-obywatelski:

Józef Kostrzewski   Pplk. Gustaw Wolgner
Prezydent m. Przemysła,   Dow. Obozu warownego.

UWAGA! Powyższa legitymacja została wydana obrońcy do Nr. odznaki
na mocy statutu (V § 3 a) zarejestrowanego przez M. S. Wojsk.
w Warszawie w myśl rozkazu Nacz. Dow. W. P. (Sztab Gener.)
Nr. 40 z dnia 5 maja 1920 r. — Odznaka jest przeznaczoną do
noszenia na wstążeczce, przewieszzonej na dziurce drugiego guzika,
licząc od kołnierza munduru (stat. III § 4).

GENERAŁ
1939
1945
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

8. kompania 7. p. p. Leg.

W. p. d. d. d. d.

świadectwo

Świadczą się [illegible] Wierchoński Stanisław
służył w 1-szej B. [illegible] Polska siła zbrojna) o
16. II. 1918r. wolek [illegible] ma prawo do noszenia
[illegible] [illegible] Bryg.

[illegible signature]

T: K: 451/1082 Pom.

Gypin

Wienschowski Romuald
v. Karty informacyjne
k. 5

Hierchowski Romuald

Rymin
AK 1

Juliusz Płec. AK. Chrostkowo, p.c. "Skaut".

Własne relacje str. 384-388

a. 1.

Zob. T. I: Spraczenie S. Smugajskiego, I Relacje,
str. 384-388, 389; ~~17-18~~ II Dokumenty
str 17, 18

HM 96

Brodzice

Kierżchowski Romuald

3

Życiomyślny i szczerzy.

rob. T. osobowe i szczerzy Omsq Torun',
(pomoc 444)

MM-PR

Brodzice
AK
3

Hierzychowski Romuald
ps. "Skaut"

Przebieg choroby w Gdaniu (do lutego 1943),
od czw. 1943 w Gdańsku w Mieście w Adamowie
gm. Chrostkowo; 20.12.1943 plac. AK Chrostkowo
(pauza) od czw. 1942r. do maj 1943r.

Zob. T.: Staśkiewicz J., mi. Brodowice, 1/5.1.1943, 4

HMM-98

†† Wierschowski Pomurzd

Sypim 4

Zwrot „Biletymi” z informac-
ją, koszty - adresat nie żyje?

18.09.2009

WJ.

Wierchowski Romuald

Dypim 5
AK

† s. Stanisława

ur. 8.06.1923 Chrostkowo;

konsp. - 01.1941 - 01.1945

zob. Spis członków Św. Le. Żoł.
AK Okr. Pomorze; s. 88;
†. problem. org. konsp. at.

AK III '11

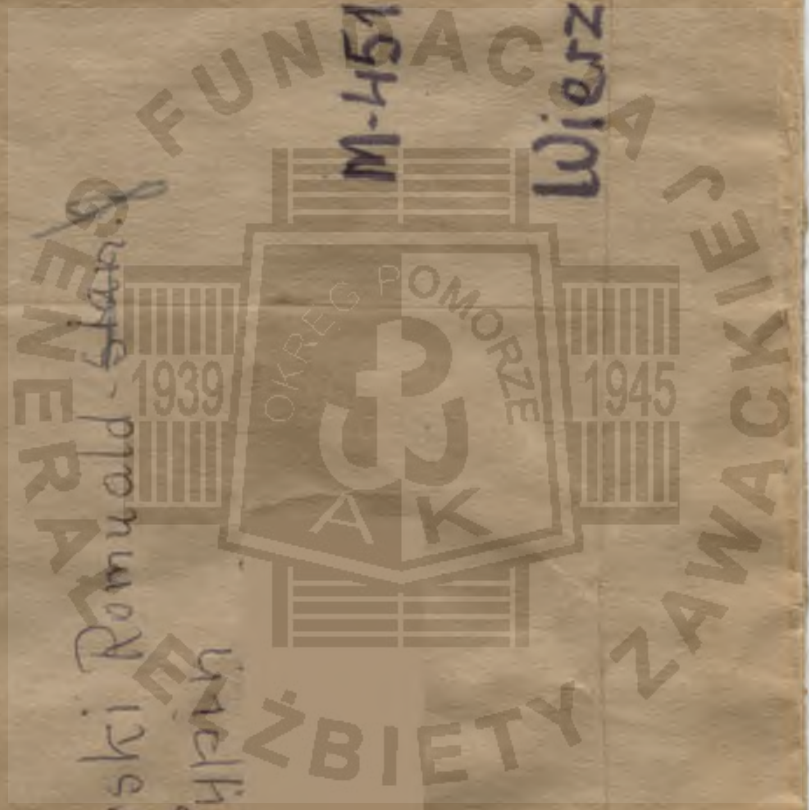

Wierzchowski Romuald - ~~Stanisław~~
87-500 Rypin

M-451 / 1082

Rypin
AK

Wierzchowski: Romuald
Stanisław
Skosut

Wierzchowski Romuald

